

Härnösands kommun

Uppföljningsbeslut för förskoleklass och grundskola

efter tillsyn av Älandsbro skola
i Härnösands kommun

Uppföljning efter tillsyn av Älandsbro skola

Skolinspektionen har genomfört tillsyn av Härnösands kommun under hösten 2020. Efter genomförd tillsyn konstaterade Skolinspektionen brister i verksamheten och förelade därför huvudmannen i beslut den 11 mars 2021 att vidta åtgärder inom bedömningsområdena *"Trygghet, studiero och åtgärder mot kränkande behandling"* och *"Grundläggande förutsättningar för verksamheten"*.

Skolinspektionen har nu gjort en uppföljning av de brister som framkom i ovanstående beslut. Uppföljningen bygger på den redovisning av vidtagna åtgärder som Härnösands kommun inkommit med den 16 september 2021 samt inhämtad information vid skolbesök den 16-18 november 2021.

Skolinspektionens beslut

Anmärkning

Grundläggande förutsättningar för skolenheten

Skolinspektionen bedömer att Härnösands kommun fortsatt inte uppfyller författningskraven avseende att elevhälsan arbetar främst förebyggande och hälsofrämjande och stödjer elevernas utveckling mot utbildningens mål (2 kap. 25 § skollagen; Lgr 11, 2.8 Rektorns ansvar).

Skolinspektionen tilldelar med stöd av 26 kap. 11 § skollagen (2010:800) Härnösands kommun en anmärkning. Härnösands kommun ska senast den **25 maj 2022** vidta åtgärder för att avhjälpa påtalad brist. De vidtagna åtgärderna ska senast samma dag skriftligen redovisas för Skolinspektionen på adress skolinspektionen.umea@skolinspektionen.se.

Trygghet, studiero och åtgärder mot kränkande behandling

Skolinspektionen bedömer att Härnösands kommun vidtagit tillräckliga åtgärder för att tillförsäkra eleverna på Älandsbro skola en skolmiljö som präglas av trygghet samt för att motverka och åtgärda fall av kränkande behandling. Skolinspektionen bedömer dock att Härnösands kommun fortsatt inte uppfyller författningskraven fullt ut avseende arbetet för att tillförsäkra alla elever studiero (5 kap. 3 § skollagen; Lgr 11, 2.8 Rektorns ansvar).

Skolinspektionen tilldelar med stöd av 26 kap. 11 § skollagen (2010:800) Härnösands kommun en anmärkning. Härnösands kommun ska senast den **25**

maj 2022 vidta åtgärder för att avhjälpa påtalad brist. De vidtagna åtgärderna ska senast samma dag skriftligen redovisas för Skolinspektionen på adress skolinspektionen.umea@skolinspektionen.se.

Med anledning av den rådande situationen med covid-19

Skolinspektionen är medveten om att många skolor och huvudmän i dagsläget är påverkade med anledning av covid-19. Följden kan vara stor frånvaro av personal eller att resurser måste tas i anspråk för nya förhållanden. Vi följer kontinuerligt situationen och hur den påverkar skolsystemet i olika delar av landet. Om du som huvudman behöver längre uppföljningstid kontakta Skolinspektionen för prövning.

Motivering till anmärkning

Grundläggande förutsättningar för skolenheten

Skolinspektionens bedömning

Skolinspektionen bedömer att den tidigare konstaterade bristen avseende att elevhälsan inte arbetar främst förebyggande och hälsofrämjande för att stödja elevernas utveckling mot utbildningens mål inte är avhjälpt.

Huvudmannen och rektorn har vidtagit åtgärder i form av att elevhälsan förstärkts personellt samt att det finns planer på ett förändrat elevhälsoarbete med elevhälsomöten som metod. Elevhälsan och lärarna ska genom mötena träffas mer regelbundet. Skolinspektionen anser att dessa åtgärder skapar förutsättningar för elevhälsan att arbeta främst förebyggande och hälsofrämjande. Elevhälsan har vidare identifierat områden där det finns ett behov av att genomföra förebyggande och hälsofrämjande insatser men har ännu inte genomfört dessa.

Mot bakgrund av att elevhälsan ännu inte genomfört förebyggande och hälsofrämjande insatser finner Skolinspektionen att bristen kvarstår.

Rättsliga utgångspunkter

Enligt skollagen ska det för eleverna i grundskolan finnas elevhälsa. Elevhälsan ska omfatta medicinska, psykologiska, psykosociala och specialpedagogiska insatser.

Elevhälsan ska främst vara förebyggande och hälsofrämjande, och stödja elevernas utveckling mot utbildningens mål. För medicinska, psykologiska och psykosociala insatser ska det finnas tillgång till skolläkare, skolsköterska, psykolog och kurator. Vidare ska det finnas tillgång till personal med sådan kompetens att elevernas behov av specialpedagogiska insatser kan tillgodoses.

De mer generellt inriktade uppgifterna i elevhälsans förebyggande och hälsofrämjande arbete handlar om frågor som elevernas arbetsmiljö, elevernas övergångar mellan olika enheter samt skolans arbete med ämnesövergripande teman inom demokrati och värdegrundsområdet. Det kan till exempel vara arbete mot mobbning och kränkande behandling, undervisning om droger och övrig livsstilsrelaterad ohälsa, jämställdhet samt sex- och samlevnadsundervisning (Prop. 2001/02:14 Hälsa, lärande och trygghet, s. 27).

Skolinspektionens utredning

Skolinspektionens utredning visar att elevhälsan på Älandsbro skola har förstärkts genom att en klasslärare arbetar 80 procent av sin tjänst med att stötta specialläraren och även ingå i elevhälsoteamet. Rektorn uttrycker att elevhälsan därigenom är bättre dimensionerad. Vidare framkommer att skolenheten ska införa elevhälsomöten (EHM) som metod. Modellen är tänkt att implementeras under vårterminen 2022 och samtliga personalgrupper samt rektorn uttrycker positiva förväntningar på EHM. Elevhälsan och lärarna ska genom EHM träffas mer regelbundet och tanken är att man ska komma bort från individfokus och arbeta mer på gruppnivå. Elevhälsan har också identifierat några områden där det finns behov av att arbeta förebyggande och hälsofrämjande. Ett sådant handlar om normer, exempelvis "hur är det att vara kille idag". Ett annat område handlar om att utveckla relationer generellt mellan elever och vuxna. Något sådant arbete har dock ännu inte genomförts. Elevhälsan uppger att de själva skulle vilja arbeta mer förebyggande och hälsofrämjande men att det arbete som skett under läsåret närmast uteslutande varit åtgärdande. Såväl rektorn som elevhälsan ser att de kommande EHM som är inplanerade under vårterminen 2022 kommer utgöra ett gott forum för att planera det förebyggande och hälsofrämjande arbetet vid Älandsbro skola.

Motivering till val av verktyg

Verksamheten uppfyller inte författningarnas krav avseende elevhälsans genomförande av förebyggande och hälsofrämjande insatser. Skolinspektionen konstaterar att åtgärder vidtagits som gett bättre förutsättningar för att elevhälsan ska kunna genomföra förebyggande och hälsofrämjande insatser men att huvudmannens arbete behöver fortsätta och intensifieras. Skolinspektionen tilldelar därför huvudmannen en anmärkning.

Trygghet, studiero och åtgärder mot kränkande behandling

Skolinspektionens bedömning

Skolinspektionen bedömer att de tidigare konstaterade bristerna avseende trygghet och åtgärder mot kränkande behandling har avhjälpats. Dock bedömer Skolinspektionen att bristen avseende studiero ännu inte fullt ut har avhjälpats. Samtliga intervjugrupper beskriver hur vidtagna åtgärder har förbättrat

elevernas trygghet. Åtgärderna är exempelvis gemensamma starttider för hela skolan, en mer stimulerande utemiljö och att eleverna ställer upp på bestämda platser på skolgården där lärarna följer respektive klass in från rasterna. Detta har även påverkat studieron positivt då det spring i korridorer som var vanligt tidigare och som ledde till störande inslag under lektionstid nu har minskat. Som ett led i att förbättra studieron har lärarna diskuterat och omarbetat skolans ordningsregler tillsammans med eleverna. De vidtagna åtgärderna handlar också om tydligare rutiner vad gäller hur fall av kränkande behandling ska förebyggas och åtgärdas. Trots att situationen förbättrats sedan föregående läsår förekommer det fortfarande att elever lämnar lektioner och stör andra klasser genom att exempelvis banka på dörrar. I några klasser förekommer det också ofta att elever stör ordningen verbalt.

Även om åtgärder vidtagits och situationen avseende elevernas studiero har förbättrats bedömer Skolinspektionen att bristen kvarstår och att arbetet med att avhjälpa bristen behöver fortsätta och intensifieras.

Rättsliga utgångspunkter

Enligt skollagen ska utbildningen utformas på ett sådant sätt att alla elever tillförsäkras en skolmiljö som präglas av trygghet och studiero (5 kap. 3 § skollagen). I läroplanen anges att rektorn har ett särskilt ansvar för att alla elever tillförsäkras en skolmiljö som präglas av trygghet och studiero (Lgr 11, 2.8 Rektorns ansvar).

Av förarbetena till skollagen framgår att det är skolans, och ytterst rektorns, ansvar att skapa trygghet och studiero i skolan. Det förebyggande arbetet är centralt. En viktig grund för att åstadkomma trygghet och studiero i skolan är en aktiv dialog mellan elever, lärare och annan personal om de gemensamma värdena som ska gälla. Eleverna ska beredas möjlighet att delta i utformningen av lärandemiljön. Att skapa en miljö som bygger på respekt och delaktighet utgör grunden för en trygg och utvecklande studiemiljö. Rektorns skyldighet att se till att elevers behov av stöd utreds och att stödåtgärder kommer till stånd för elever i behov av stöd är även det en del i arbetet med att skapa en trygg och stimulerande studiemiljö för alla elever. Det finns dock situationer när de åtgärder som vidtagits i förebyggande syfte inte är tillräckliga och där disciplinära åtgärder behövs för att säkerställa en god studiemiljö (prop. 2009/10:165 s. 319-320).

Skolinspektionens utredning

Av huvudmannens redovisning framgår ett flertal åtgärder som vidtagits i syfte att tillförsäkra eleverna en skolmiljö som präglas av trygghet och studiero. Exempel på åtgärder är gemensamma starttider för samtliga klasser och att lärarna möter eleverna ute på skolgården vid skoldagens början samt efter

raster och följer klassen in till respektive klassrum. Gemensamma rasttider har också införts då rektorn uppmärksammat att det tidigare var en starkt bidragande faktor till störande moment, både vad gäller trygghet och studiero, att de olika klasserna vid olika tidpunkter gick igenom skolan antingen för att gå in från rast eller ut på rast. Samtliga intervjugrupper beskriver att de gemensamma rasttiderna inklusive att lärarna följer eleverna in från rast kombinerat med en ökad vuxennärvaro på rasterna har medfört en klart förbättrad trygghet för eleverna. Det har också gett positiv effekt på elevernas trygghet att huvudmannen har uppgraderat skolans utemiljö för att eleverna ska ha mer att göra på rasterna.

Av redovisningen framgår även åtgärder som vidtagits i syfte att förebygga fall av kränkande behandling och för att tydliggöra rutiner i händelse av att kränkningar sker. Några exempel är återkommande genomgångar av rapporteringssystemet och ärendegången vid anmälningar om kränkande behandling. Lärarna tillsammans med eleverna har gått igenom och diskuterat skolans gemensamma trivselregler. Diskussionerna har fokuserat på vilka rättigheter man har som elev men också på vilka skyldigheter var och en har för att bidra till en trivsamt miljö.

Utredningen visar dock att bristen avseende studiero inte är avhjälpt fullt ut. Av huvudmannens redovisning framgår att lärarna diskuterat och omarbetat skolans ordningsregler tillsammans med eleverna som ett led i att förbättra studieron. De ovan beskrivna åtgärderna som har ökat elevernas trygghet har även påverkat studieron i positiv riktning. Rektorn beskriver att det spring i korridorer som var vanligt tidigare och som ledde till störande inslag under lektionstid nu i det närmaste har upphört. Rektorn uppger vidare att det är betydligt enklare att fånga upp elever som ändå befinner sig utanför klassrummet än vad det var tidigare eftersom alla har lektion samtidigt. Elever berättar att det förekommer att enstaka elever fortfarande lämnar klassrum och stör andra klasser genom att antingen komma in i deras klassrum, skrika eller banka på dörrar. Även om samtliga intervjugrupper vittnar om att det sker i betydligt mindre omfattning än tidigare generellt sett på skolan beskriver lärare och elever att lektioner störs på dessa sätt åtminstone någon gång per vecka. För några klasser oftare än så. Att elever lämnar lektioner utan tillåtelse från läraren eller stör ordningen verbalt var också något som förekom vid flera av Skolinspektionens lektionsobservationer.

Motivering till val av verktyg

Verksamheten uppfyller inte författningarnas krav fullt ut avseende arbetet med att tillförsäkra alla elever studiero. Skolinspektionen konstaterar att åtgärder vidtagits som gett en positiv utveckling men att bristen kvarstår.

Beslut

2022-01-24

7 (7)

Dnr 34-SI 2020:8646

Arbetet behöver därför fortsätta och intensifieras. Skolinspektionen tilldelar därför huvudmannen en anmärkning.

Beslutet har fattats av Agnetha Burström, undervisningsråd.

Föredragande har varit utredare Anders Holmgren. I handläggningen av ärendet har även utredare Terje Holand och jurist Frida Isaksson medverkat.